

Consell General de Cambres
de Catalunya

Posicionament del Consell General de Cambres de Catalunya sobre la necessària transició energètica.

Maig 2021

1.- Posicionament

Al Consell General de Cambres de Catalunya (CGCC) ens preocupa el dèficit que Catalunya acumula en la generació d'energies renovables, tant en relació amb els compromisos assumits en la Llei 16/2017 de l'1 d'agost del Canvi Climàtic¹, ratificats en el Decret Llei 16/2019 de 26 de novembre, com pels riscos, molt pròxims, d'una pèrdua de sobirania en la política energètica en favor de l'Estat per a aquelles instal·lacions amb generació superior als 50 MW de potència i també per les limitacions a la Generalitat de Catalunya en les autoritzacions de noves línies d'alta tensió, si les necessitats d'energia no són cobertes, bastament, per noves plantes eòliques o fotovoltaïques. Limitacions agreujades per l'aplicació de l'article 155 de la Constitució Espanyola, encara avui en dia vigents pel què fa a les línies d'alta tensió (MAT)

A la vegada, no podem ser aliens a l'escepticisme i manifestacions de greuges amb què, part del territori, està acollint una realitat polièdrica i que precisa compaginar les necessitats energètiques catalanes, també les requerides per una competitivitat industrial, amb les activitats assentades en el territori, bàsicament agrícoles, i també a les lligades a les activitats turístiques i de lleure, en les quals els entorns naturals prenen cada cop més importància, remarcant que, aquests sectors, molts cops els més afectats, són conscients de la necessitat de la transició energètica esmentada.

Com entitats representatives de tot l'entramat empresarial de Catalunya, les Comissions d'Economia Circular, Indústria i Competitivitat, conjuntament amb la de Turisme i Comerç del CGCC van presentar un primer posicionament en la sessió que, amb el títol del present document, va tenir lloc virtualment el passat 18 de març, que organitzada amb la col·laboració de l'ICAEN, va ser inaugurada pel seu Director i a la vegada Director General d'Energia Sr. Manel Torrent i pel Director General de Turisme Sr. Octavi Bono, participant-hi diversos ponents representant a diferents sectors implicats²

Després de recollir diverses opinions sobre el primer document, valorant les ponències assenyalades i tenint molt present que, tant la Generalitat com el Parlament de Catalunya, en llurs missions, han de manar democràticament l'actuació en aquesta matèria, valorem la necessitat d'una clara consciència de tota la ciutadania en la seva també responsabilitat com consumidors d'energia, perquè àdhuc amb sacrificis i canvis d'hàbits, es possibiliti una necessària transició energètica cap a una descarbonització de les fonts, així la urgent necessitat d'articular consensos. Per tot plegat des de les Cambres valorem que:

¹ en el seu article 19, lletra c) promulga "impulsar un model energètic en què el consum de combustibles fòssils tendeixi a ésser nul, per tal que el 2030 es pugui assolir el 50% de participació de les energies renovables en el sistema elèctric català per poder arribar al 100% de renovables el 2050" i, en el seu expositiu assenjala: "... aquesta llei vol contribuir a superar les dificultats pròpies de la coordinació i possibilitar que les administracions nacional i local, i també els diversos sectors socioeconòmics, siguin coherents en llurs planificacions sectorials amb els objectius de reducció de gasos amb efecte hivernacle i adaptació als impactes del canvi climàtic".

² Esther Izquierdo, presidenta del CEEC; Jaume Pedrós, responsable d'energies alternatives d'Unió de Pagesos de Catalunya; Miquel Torres, president de Família Torres; Carles Barcons, president de TURALCAT; i Jaume Morron, gerent d'EolicCat.

- 1 Amb una visió territorial, no centralitzada, cal escoltar activament a tots els actors, també els ens públics que representen la ciutadania i d'associacions veritablement representatives d'aquesta. Sortosament, la gran majoria d'ells estan per la necessitat d'assolir la transició energètica davant un canvi climàtic innegable i, malgrat que poden manifestar-se, lògicament, apreciacions molt particulars³, hom creu que, amb informació, cercant el consens i l'equitat (aquesta també de compensació econòmica) es pot assolir una planificació de país que faciliti un necessari desenvolupament de projectes. Valorem la necessitat urgent d'un esforç i col·laboració de tots els sectors, cercant un equilibri entre potencials impactes i beneficis, però restant la decisió final en el Govern, tot evitant una "paràlisi per anàlisi" i per tant som contraris a una moratòria en l'actual regulació, també per la inseguretats jurídica inherent que comportaria, i més si tenim en compte que la mateixa no afectaria a les competències estatals.
- 2 Cal remarcar la necessitat i impulsar una clara col·laboració publico-privada, per la necessària activitat d'R+D i la seva aplicació. Recordem que, conjuntament amb altres desenvolupaments tecnològics, el repte de l'emmagatzematge d'energia, així com d'altres innovacions com la de l'hidrogen verd, impliquen una necessària aposta en centres de recerca i/o del món universitari, procurant l'adopció ràpida d'aquells assoliments tecnològics que, de ben segur, s'aniran produint. Cal afavorir la presència de les iniciatives catalanes en l'activitat econòmica derivada fixant paràmetres d'actuació a llarg termini per assolir els objectius de descarbonització. Llocs de treball qualificats i desenvolupament tecnològics seran outputs de total conveniència pel sector industrial.
- 3 Per tal de mantenir el seu pes en l'activitat econòmica, el turisme ha d'actualitzar, en molts dels seus aspectes, les bases sobre les quals ha fonamentat el seu desenvolupament, coadjuvant també altres activitats que, a la vegada, sumin en aquesta actualització. Aquest sector també té al davant el repte d'una sostenibilitat, tant per compromís com per bandera comercial, com ja n'és en el subsector del turisme rural. Amb l'objectiu d'una necessària col·laboració, hom visualitza la necessitat d'evitar una visió contraposada entre el turisme i la generació neta d'energia. Aquesta idea global pot concretar-se amb un programa de "destinacions intel·ligents", innovadores i consolidades, sobre una estructura tecnològica integrada al territori, cercant una qualitat de l'experiència turística que cada cop valora la sostenibilitat en les seves destinacions. Al respecte cal tenir present variades experiències contrastades en les quals la generació d'energies renovables conviu i en alguns casos potencien, l'activitat turística⁴

3 També per l'anomenat efecte Nimby

4 Eye of wind, Vancouver; Sommerset, Pennsilvània; Éole Cap-Chat; Quebec; Middelgrunden, Copenhagen; Madison, New York; Atlantic City; New Jersey; Egmond aan zee; Amsterdam; Rampion, Brighton; Whitelee, Escòcia; Perdón i Kornieta, Navarra; El Perellò, Baix Ebre.

- 4 La societat ha de valorar la importància de l'activitat agrícola i ramadera autòctona tant per la seva contribució a evitar la desertització del territori com per minimitzar la forta "petjada de carboni" que se'n deriva de l'actual forta importació de productes per la significativa pèrdua de la seva activitat. També estimem la necessitat d'actuacions on es combinin d'una manera atractiva amb el turisme i la generació neta d'energia, afavorint la simbiosi industrial d'una bioeconomia que desenvolupant també noves tecnologies, corregeixi l'excés actual de superfície ocupada per boscos.
- 5 Al contrari d'algunes opinions que s'han manifestat per assumir una generació en comunitats autònomes properes, entenem la necessitat d'una sobirania energètica catalana, puix que la importació d'energies renovables des d'altres comunitats autònomes o d'altres països pot generar incerteses, tensions i impossibilitat de controlar preus, i condicions del subministrament, fent les nostres empreses menys competitives, realitat ja tristament present des de fa massa temps, per molt que se signin contractes de subministrament a llarg termini. L'assenyalada sobirania energètica catalana no pot anul·lar una també necessària participació del territori en la seva articulació per tal d'assegurar i concretar l'equitat econòmica assenyalada compensant diferències significatives en paràmetres generació / consum.
- 6 Per tant, els criteris d'impuls de la transició energètica s'han de contrastar amb els criteris agrícoles, urbanístics, culturals, mediambientals i de paisatge, per assolir el punt òptim de trobada en termes de qualitat de vida i d'impuls econòmic, en el marc d'un nou prisma de producció, distribució, gestió i ús de l'energia, així com de l'accés a la informació rellevant. La transició energètica ha d'esdevenir equitativa, formar part dels objectius de la ciutadania de cara també a consolidar comunitats energètiques en les quals es puguin minimitzar les pèrdues del sistema i procurar una rendibilitat econòmica, no només fruit d'un accés a subvencions públiques, sense menystenir ajuts fiscals que afavoreixin l'autoconsum.

Recordar que els ajuntaments tenen en els instruments de planificació urbanística (POUM) una eina que, en el marc de les seves competències, els permet actuar en termes d'ordenació dels processos d'ubicació d'instal·lacions de producció d'energia renovable solar en sòls no urbanitzables. Per tant, una regulació curosa en els POUM pot ajudar a promoure i facilitar la implementació de les energies renovables de manera eficient i que aquestes es puguin desenvolupar evitant prohibicions genèriques (o limitacions) i cercant la simplificació dels tràmits administratius.

- 7 Tenint en compte què per les seves característiques certs territoris afavoreixen la rendibilitat dels equipaments generadors, s'ha de procurar la instal·lació a reu i apropar-les al màxim als centres de consum, emprant agregadors, així com espais i/o terrenys adients, molts cops ja consolidats com impactes visuals negatius⁵. Analitzant-los conjuntament amb activitats potencialment afectades, cal valorar projectes mar endins amb impacte visual mínim per les seves aportacions energètiques significatives i àdhuc amb potencial d'atracció turística⁶ i que, com en tots els casos, les concessions contemplin les responsabilitats de manteniment, desmantellament futur, etc., tot procurant la màxima recuperació per Catalunya de les taxes estatals derivades.
- 8 Partint de la necessitat d'una aproximació diferent i que l'activitat econòmica no es contraposi amb la lluita contra l'emergència climàtica, assenyalar que les Cambres en funció de la seva representativitat assenyalada ens brindem a col·laborar activament en la recerca de l'anomenat i necessari consens territorial, puix que com s'ha pogut contrastar és amb la informació, el diàleg i la contrastació de necessitats i problemàtiques com millor es pot avançar, tenim present, com s'ha assenyalat, la necessitat d'una única autoritat final que no potser d'altre que el Govern emanat del Parlament, entitats a les quals elevem aquest document, amb la urgència que la situació requereix demanant tant una aposta ferma per la implantació d'energies renovables com una clara postura d'arbitratge i consegüents decisions per evitar l'actual paràlisi a la qual porta l'alta capacitat de bloqueig a qualsevol projecte per part de les Conselleries representades en la Ponència d'Energies Renovables⁷ a la qual ens brindem a col·laborar, àdhuc a participar-hi, així com en altres organismes que tinguin a bé articular. A la vegada estarem amatents per col·laborar a totes les iniciatives inherents a l'activitat econòmica vinculades amb aquesta temàtica⁸
- 9 Coneixem que la sostenibilitat, actuacions en el territori i modernització de l'economia que van associades a una clara aposta per l'energia renovable, formen part dels objectius del Pla de Resiliència que el Govern Espanyol ha presentat a la Unió Europea per tal d'accedir al Fons Next Generation EU, circumstància que Catalunya no pot menysvalorar i per la qual es requereix una actuació sense demores en els punts proposats.

5 Vorals vies fèrries i de circulació; parcel·les polígons desocupades; canteres en desús; canals de rec, etc.

6 Exemple, projecte Tramuntana al Golf de Roses amb una previsió de generació de 1.000 MW

7 Organisme creat a finals del 2019 pel DECRET LLEI 16/2019, de 26/11, de mesures urgents per a l'emergència climàtica i l'impuls a les energies renovables. Ens públic què no aprova sinó que col·legiadament analitza la viabilitat dels projectes, contemplant els interessos regulats pels diferents Departaments implicats (Energia; Agricultura, Turisme; Urbanisme; Medi Rural; Paisatge; Cultura) així com els dels Municipis implicats i els seus Consells Comarcals.

8 Exemple Congrés BIT 2022 per impulsar la transformació del sector primari amb fortes vinculacions als temes energètics i la indústria alimentària.

10 Finalment assenyalar que el dèficit comentat, amb greus conseqüències per la sostenibilitat del planeta, incompleix els compromisos lligats als ODS de les NU i en aquest sentit cal comunicar-ho de manera recurrent en ser una problemàtica que afecta la societat en general. Cal una clara consciència de tota la ciutadania sobre la greu situació i conseqüències a futur, propiciant el seu apoderament com a millor palanca per una oferta energètica sostenible, amb sacrificis i canvis d'hàbits d'imprescindible assumptió per totes les parts. Entenem també que les administracions públiques han no solament d'articular aquesta comunicació sinó també predicar amb l'exemple en totes les seves actuacions i possibilitats, així destinar i àdhuc adquirir sol públic per la instal·lació de plantes generadores ha de ser contemplada.